

Beri Bak Çocuk

Sibel Şengül (1973, İstanbul) Marmara Üniversitesi, Sağlık Eğitim Fakültesi'nden mezun oldu, aynı üniversitede Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü'nde yüksek lisans yaptı. Marmara Üniversitesi bünyesinde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2003 yılında kurduğu SÖZ Eğitsel Rehberlik, Araştırma ve Danışmanlık'ta çocuk ve gençler için eğitim, sanat, müze ve kültür odaklı çalışmalarını sürdürmekte, pedagoğ olarak seminerler vermekte, çocuklar için yazmaya devam etmektedir.

Berk Öztürk (1988, İstanbul) Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümü mezunu. Uzun süredir illüstrasyon yapmasına rağmen son yıllarda çocuk kitabı resimlemeye ağırlık vererek pek çok çocuk kitabı resimledi ve resimlemeye devam ediyor.

Sibel Őengöl'ün
YKY'deki kitapları

Dalgın Diő Perisi (2017)
Kuytu Orman'da Neler Oluyor? (2017)
Tahta Topaç ile Bez Bebek (2019)
Beri Bak ocuk (2026)

Sibel Őengöl

Beri Bak Çocuk

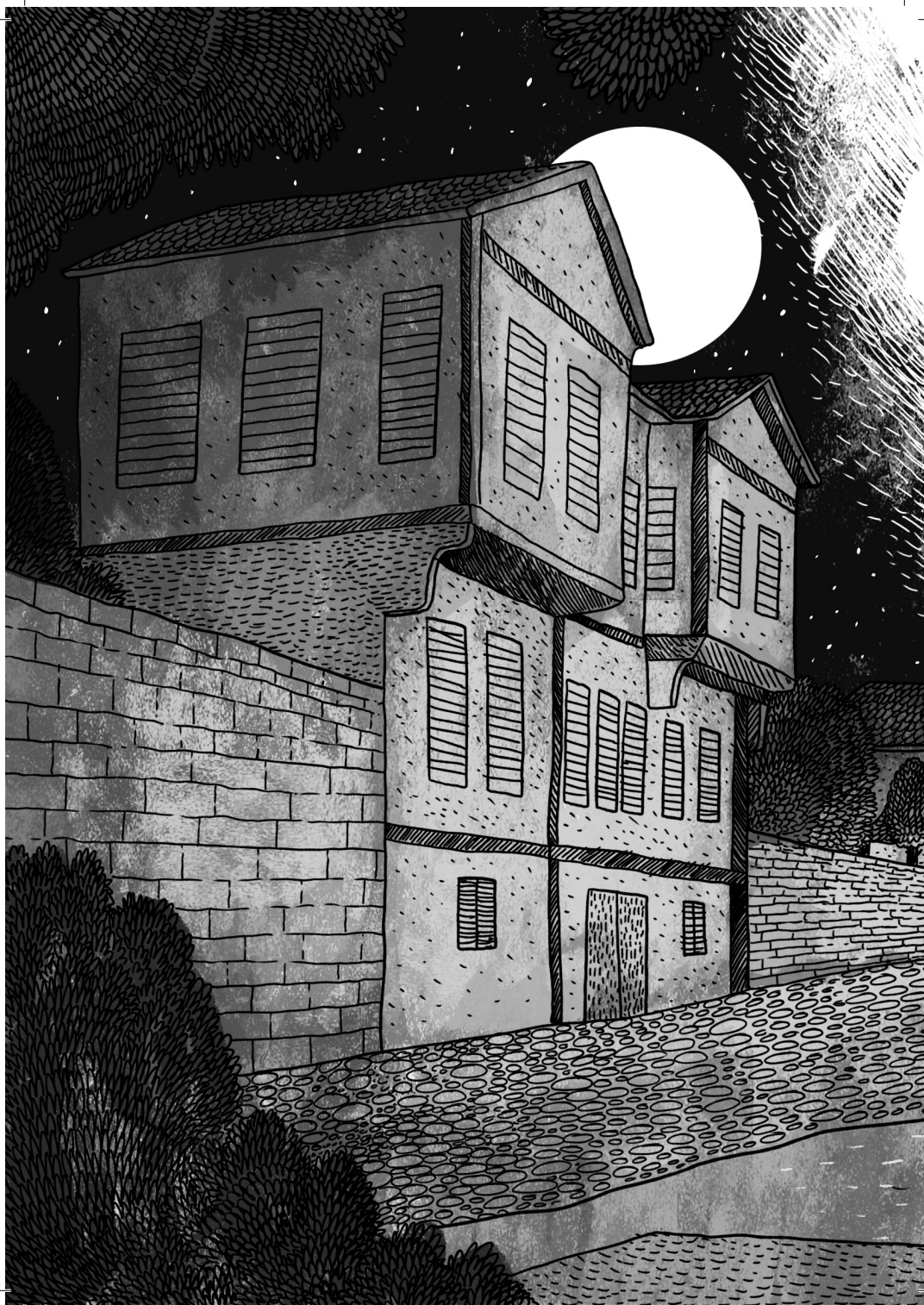

Resimleyen
Berk Öztürk

YAPI KREDİ YAYINLARI

Bağlantı

“Beklenmeyen bir sorun oluştu!”

Bu uyarıyı dikkate almalı mıydı?

Gördükleri çok gerçektir fakat ses uzaklardan geliyor-
du. Çok uzaktan, neredeyse yüz elli yıl öteden.

“Sistem on saniye içinde kendini
kapatacak!”

Bu uyarı dikkate alınmayacak
gibi değildi.

“... Dokuz, sekiz, yedi, altı...”

“Ama dur lütfen, dur bekle!

Bu eve biraz daha bakmak
istiyorum.”

“... Beş, dört, üç...”

“Evet, řu oda olmalı ama hayır, bu adamlar kim? Kapıyı zorluyorlar. Hırsıza benziyorlar!”

“... İki, bir...”

“Of hayır! Kapı!”

“Sıfır! Sistem kapatıldı. 1883’e erişiminiz durduruldu.”

Bu uyarı üzerine Ege önce sanal gerçeklik başlığını sonra da bilekliklerini çıkardı. İlk yolculuğunun etkisiyle uzun süre koltuktan kalkamadı.

Annesiyle babasının bu odada uzun saatler geçirmelerinin nedenini şimdi daha iyi anlıyordu. Gizli tuttıkları bir proje üzerinde çalıştıklarını biliyordu. Bazı günler bu odadan çok yorgun ve mutsuz çıkıyorlardı fakat son zamanlarda içeri heyecanla girdiklerini fark ediyordu. Ne üzerinde çalıştıklarını sorduğunda annesi, “Yakında öğreneceksin, yakında herkes öğrenecek” dedi ve Ege’nin saçlarını karıştırdı. Ege, annesinin bu hareketinden hiç hoşlanmıyordu. Artık küçük bir çocuk olmadığını anlaması gerekiyordu.

Yazılım mühendisi olan annesi ve babasının yapay zekâ geliştirmek üzerine çalıştıklarını biliyordu. Babasıyla bu konuda uzun uzun konuşuyorlardı. Yapay zekâ sistemleriyle ilgili sorular soruyor, ödevlerinde yapay zekâdan nasıl yararlanacağını babasının ona öğretmesini istiyordu. Bir süre sonra bu konu sadece ödev araştırmaktan çıkıp kendi *chat* asistanı Merlin ile –ona bu ismi vermişti– detaylı sohbetlere dönüştü. Ona göre yapay

zekâ ile kafa kafaya verip düşünmek olağanüstüydü. Annesini endişelendiren bu duruma babası, “İzleyelim bakalım” diyerek daha sakın yaklaşıyordu.

Her zaman kapalı olan bu gizemli odanın kapısı bugün aralık kalmıştı. Ege, “Bizimkiler böyle bir dikkatsizlik yapmazlar ama her neyse şimdi bunu düşünemeyeceğim” dedi ve Merlin’e seslendi: “Odaya göz atar mısınız? Neler görüyorsunuz?”

Merlin tanımlamaya başladı:

“Monitörlerle çevrili bu odada çok sayıda kamera görüyorum. Sanki çok sayıda göz seni izliyor.”

“Ne için izliyor?”

“Sistem, biyometrik sensörler aracılığıyla seni tanımlıyor.”

“Biyometrik sensörler mi? Bazen beni gözünde büyüttiğini düşünüyorum Merlin.”

“Biyometrik sensörler, vücudundaki hareketleri algılayıp bilgisayara aktaran özel cihazlardır. Böylece senin vücudunun sanal bir modelini oluşturur. Kendini karşındaki ekranda görebilirsin şimdi.”

“Evet, bana benziyor ama içi kablolarla sarılmış bir robot çizimi desek daha doğru olur.”

“Kablo olarak tanımladığın çizgiler senin sinir sistemin. Bu benim veri ağlarıma çok benziyor ama elbette seninkinden daha karmaşık ve hızlı bir işlemciye sahibim.”

“Merlin, zekâ sistemlerimizi yarıştırmayı sonraya bırakalım. Bana ekranda neler olduğunu tanımla!”

“Tamam. Ekranda bazı işaretler var. Bu işaretleri konsolun üzerinde bulunan eşyalarla eşleştirebildim. Bir başlık, el ve ayak bileklerine takılan bileklikler ve gözlük...”

“Sanırım onları takmam gerekecek.”

“Bunun iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum ama yine de yapacaksın.”

“Nasıl anladın?”

“Seninle ilgili bu tahmini yapabilecek kadar çok veriye sahibim.”

Ege bileklikleri, başlığı ve son olarak gözlüğü taktı. Şimdi, bulunduğu odadan farklı bir yerde gibiydi; büyük beyaz bir boşluktan ibaret başka bir odada... Kollarına dokundu, bacaklarına baktı. Evet fiziksel olarak o odanın içinde ayakta duruyordu. Bu inanılmaz bir şeydi. Bu cihazlarla yer mi değiştiriyordu? Merlin’e seslendi:

“Merlin yanımda mısın? Sen de benimle birlikte yer değiştirebildin mi?”

“Sen yer değiştirmedin Ege. Hâlâ buradasın.”

“Nerede?”

“Annenle babanın çalışma odasında.”

“Ama burası başka bir yer.”

Karşısında şeffaf bir ekran belirdi. Ekranda şunlar yazılıydı:

“Kiminle bir deneyim yaşamak istiyorsunuz?”

Soruyu okudu. Bir anda ağzından çıkan yanıtı kendisi bile şaşırdı.

“Atatürk’le!”

“Lütfen bir varış yılı seçin.”

“1883.”

“Bu tarihte Atatürk adında birine rastlanmadı.”

“Mustafa, evet Mustafa. Ali Rıza Efendi’nin oğlu Mustafa.”

“Lütfen bir varış noktası seçin!”

“Hımm, Selanik. Pembe Ev. Neredeydi? Neredeydi? Hah! Selanik, Ahmet Subaşı bölgesi!”

“Deneyim başlatılıyor!”

Çok geçmeden beyaz odanın duvarları şeffaflaşmaya, arkasında farklı bir görüntü oluşmaya başladı. Gece karanlıktı. Ege, ahşap evlerin sıralandığı dar bir sokakta, taş döşenmiş bir yolda, Pembe Ev’in önündeydi. Evin bulunduğu sokak denize iniyordu. Bahçeden geçti. Ahşap kapı açıktı, yavaşça içeri girdi. Dokunduğu kapı, bastığı yer, evin kokusu... Küçük Mustafa’nın evindeydi işte. O henüz iki yaşında olmalıydı. Bu bilgi çok garip hissettirdi.

Gördükleri çok gerçektir fakat ses uzaklardan geliyordu. Çok uzaktan, neredeyse yüz elli yıl öteden.

“Sistem on saniye içinde kendini kapatacak!”

Bu uyarı dikkate alınmayacak gibi değildi.

“... Dokuz, sekiz, yedi, altı...”

“Ama dur lütfen, dur bekle! Bu eve biraz daha bakmak istiyorum.”

“... Beş, dört, üç...”

“Evet, şu oda olmalı ama hayır, bu adamlar kim? Kapıyı zorluyorlar. Hırsıza benziyorlar!”

“... İki, bir...”

“Of hayır! Kapı!”

“Sıfır! Sistem kapatıldı. 1883'e erişiminiz durduruldu.”

Ege gördüklerinin etkisiyle odadaki koltukta çöküp kaldı. Oradan ayrıldığı sırada hırsıza benzeyen adamların zorladığı kapı yıkılmıştı. Ve evet, bebek Mustafa'nın çılgılığını duymuştu. Evet, evet. Yanılmış olamazdı. Yoksa kapının arkasında... Yoo, olamaz!

Bir süre sonra kendine geldi. Sonuçta bebek Mustafa'ya bir şey olmamıştır. Eğer olsaydı, Atatürk olamaz, o zaferleri kazanamaz, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuramaz, bir ülkeyi yoktan var edemezdi. Bu saçma bir düşünceydi. Bu konuda endişelenebilmesi deneyimin çok gerçekçi olduğunu gösteriyordu. Annesiyle babası müthiş bir şey başarmışlardı. Bu odaya daha çok girebilmenin yollarını bulmalıydı.

Gerçeklik

1883 Selanik'inden geri döndüğünden beri başka bir şey düşünemiyordu. Merlin'e gördüğü şeyin doğru olup olmadığını sorduğunda, "Mustafa iki yaşındayken evlerine hırsız girmiş ve kapıyı beşiğin üzerine düşürmüşler. İlginç bir şekilde ona hiçbir şey olmamış" yanıtını aldı.

"Odada yaşadıklarım hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu Merlin'e.

"Bana verdiğin verilerden yola çıktığımda annenin ve babanın üzerinde çalıştığı projede, Atatürk'e dair toplanan verilerle bir Mustafa Kemal Atatürk evreni oluşturulmuş. Bu evrenin mümkün olan en gerçekçi biçimde deneyimlenmesi hedefleniyor olabilir" yanıtını aldı.

Bu kadarını kendisi de anlayabilmişti. Daha fazlasını bilmek istiyordu.

"Peki Selanik'te yaşadığım şey ne kadar gerçekçi olabilir?"

"Bu soruya yanıt verebilmek için yeterli bilgiye sahip değilim. Fakat yapay zekânın ulaşabildiği bilginin sınırlarını ve onunla neler kurgulanabileceğini araştırabilirim, devam etmemi istiyor musun?"

“Evet.”

“Yapay zekânın ulaşabildiği bilgiler, bağlı olduğu veri kaynaklarıyla sınırlıdır. İnternetteki genel bilgileri, tarihsel verileri ve önceden yüklenmiş özel arşivleri analiz edebilir. Bu bilgiler arasında ilişkiler kurarak durumları anlamlandırabilir.”

“Peki ya sınırları?”

“Gizli ya da erişim izni olmayan verilere ulaşamaz. Hayal gücüne dayalı veya tamamen insana özgü yaratıcı süreçlerde sınırlı kalır. Gerçek olmayan veya eksik verilerle yanlış sonuçlar çıkarabilir.”

“Topladığı bilgilerle yapabildiklerinin sınırı ne?”

“Tarihteki olayların gerçekçi simülasyonlarını yaratabilir. İnsanlara karar vermelerinde yardımcı olabilir. Ama unutma, bilgiye dayalı tahminlerde bulunsa bile, tamamen duygusal ve sezgisel düşünme yeteneği yok. Bu yüzden bazı durumlarda insan bakış açısına ihtiyacı olur.”

“Sanırım annem ve babam gerçekçi bir simülasyon yaratmışlar. Çok gerçekçi! Peki bunu neden yapmak istemiş olabilirler, ne için kullanacaklar?”

“Bunu tahmin edebilmek için sistemin içinde daha çok deneyime ihtiyaç var.”

“Offf, yarın okul başlıyor! Evde geçirdiğim vakit daha da azalacak. O zamanlarda da annem ve babamın ikisinin birlikte evde olmaması gerekiyor.”

“Evet, bunun için çok kısıtlı bir zamanın olacak.”

“Bir de řu okul sorunumuz var. Apar topar buraya taşındık. Hiç kimseyi tanımıyorum.”

Bu durum Ege’yi çok üzüyordu. Ailesi bir sabah kahvaltıda taşınmaları gerektiğini anlatmıştı ve bir hafta bile geçmeden kendisini yeni bir evde bulmuştu. Yaptıkları açıklama hiç inandırıcı gelmemişti. Ona hâlâ küçük bir çocuk gibi davranmalarına öfkeleniyordu. Gerçeğı bildiğı sürece her şeyle baş etme gücü vardı, bilmediğı şeylerle nasıl baş edebilirdi?

Bunları düşünürken annesi kapının ardından selendi: “Ege, hadi kalk kahvaltıya gidiyoruz. Yaz tatilinin son sabah kahvaltısını açık havada bir yerde yapalım diyoruz. Ne dersin?”

İşte bu Ege’nin tam aradığı fırsattı.

